

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.410.004.02.2021

Elżbieta Kudlik
Dyrektor
Powiatowego Urzędu Pracy
w Tomaszowie Mazowieckim
ul. Św. Antoniego 41
97-200 Tomaszów Mazowiecki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/043 - Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych przez powiatowe urzędy pracy

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim ¹ , ul. Św. Antoniego 41, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Kudlik od dnia 16 maja 2007 r. Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim ² . (akta kontroli str. 3)
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań przez powiatowe urzędy pracy w zakresie polityki rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem funkcjonowania osób niepełnosprawnych na tym rynku. Prawidłowość i skuteczność aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz trwałość ich zatrudnienia.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020. Dla realizacji celu kontroli mogą zostać wykorzystane także dane statystyczne oraz dokumenty sporządzone przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	1. Dariusz Krawczyk, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/27/2021 z dnia 19 stycznia 2021 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: „Urząd” lub „PUP”

² Dalej również „Dyrektor”

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Realizując zadania w zakresie polityki rynku pracy Urząd prawidłowo pozyskiwał i wydatkował środki finansowe na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy, a także w ramach pomocy wynikającej z przepisów Tarcz Antykryzysowych. Środki na finansowanie poszczególnych form aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy były wydatkowane z zachowaniem zasady równego traktowania osób niepełnosprawnych. Prawidłowo realizowane były zadania w zakresie polityki rynku pracy, z uwzględnieniem funkcjonowania na nim osób niepełnosprawnych. Osoby te korzystały ze wszystkich aktywnych instrumentów rynku pracy na równych warunkach z osobami bezrobotnymi. Aktywizacja osób niepełnosprawnych prowadzona była według opracowanych dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych indywidualnych planów działania (IPD).

Udzielano pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy realizując zadania w zakresie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego. Doboru pracodawców organizujących aktywne formy rynku pracy Urząd dokonywał zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz wewnętrznymi regulacjami. Przy wyborze uwzględniano zapewnienie wspieranej osobie nabycia umiejętności pozwalających na odnalezienie się na otwartym rynku pracy. Efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji zawodowej, realizowanych przez Urząd w latach 2018-2019 była wyższa od tego wskaźnika ustalonego w skali kraju.

Zapewniony był dostęp osób niepełnosprawnych do świadczonych usług zarówno w siedzibie Urzędu jak i za pośrednictwem witryny internetowej.

Działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osób niepełnosprawnych, ustalone zostały w programach, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁵ oraz art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.⁶ W programach tych nie określono jednak bazowych i docelowych wartości mierników, pozwalających na ocenę stopnia realizacji zadań i osiągnięcia zakładanych celów w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych. Było to niezgodne ze Standardami kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych wydanymi przez Ministra Finansów⁷ na podstawie art. 69 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁸ (dalej ufp).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Realizacja zadań przez powiatowe urzędy pracy w zakresie polityki rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem funkcjonowania osób niepełnosprawnych.

Opis stanu faktycznego

1.1. Realizacja zadań samorządu powiatowego w zakresie polityki rynku pracy.

1.1.1. Rada Powiatu Tomaszowskiego przyjęła „Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2015-2020”⁹, będący integralną częścią Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie tomaszowskim na lata 2015-2020. W ramach realizacji ustalonego w Programie priorytetu dotyczącego zwiększenia adaptacyjności na rynku pracy, przewidziane zostało zadanie „Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych”. Celem realizacji tego zadania było podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formuluje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 ze zm., dalej „ustawa o promocji zatrudnienia”

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 573, dalej ustawa o rehabilitacji zawodowej

⁷ Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych – Dz. Urz. MF z 2009 r. Nr 15 poz. 84

⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 305 t.j.

⁹ uchwała nr IX/76/2015 Rady Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2015-2020, zwanego dalej „Programem”

niepełnosprawnych by mogły samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie oraz promocja działań na rzecz osób z ograniczeniami zdrowotnymi.

Dla realizacji przyjętego celu przewidziano działania obejmujące:

- realizację programów rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON, Funduszu Pracy oraz środków EFS,
- poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych mające na celu określenie predyspozycji do pracy, wzbudzenie motywacji do podjęcia aktywności zawodowej oraz rozwiązania problemu zawodowego,
- organizowanie szkoleń i staży umożliwiających zdobycie nowych kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego,
- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy i zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- promocję przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie finansowe oraz doradztwo umożliwiające podjęcie działalności gospodarczej,
- upowszechnianie informacji dotyczących możliwości pozyskiwania środków na działania mające poprawić sytuację osób niepełnosprawnych.

Jako oczekiwane efekty tych działań ustalono:

- zwiększenie aktywności zawodowej oraz podniesienie poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy, poprzez zdobycie kwalifikacji zawodowych i zmianę postaw społecznych,
- utrzymanie istniejących miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

W Programie nie określono wartości bazowych i docelowych wskaźników, pozwalających na monitorowanie stopnia osiągnięcia celów i realizacji zadań w zakresie aktywizacji osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 4-5)

Rada Powiatu przyjęła "Program działań samorządu powiatowego na rzecz integracji społecznej, aktywizacji zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych w powiecie tomaszowskim na lata 2019 - 2023"¹⁰

W obszarze rehabilitacji zawodowej ustalone zostały cele szczegółowe obejmujące:

- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez: zwrot kosztów wyposażenia /doposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, zwrot części kosztów poniesionych na wynagrodzenie oraz składek na ubezpieczenia społeczne w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, zapewnienie zdobycia doświadczenia zawodowego przez organizację staży, podjęcie działań zmierzających do utworzenia zakładu aktywności zawodowej,
- wspieranie oraz promocję przedsiębiorczości i samozatrudnienia poprzez udzielanie środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- podnoszenie kwalifikacji i poprawę konkurencyjności zawodowej osób niepełnosprawnych w wyniku finansowania kosztów szkoleń przygotowujących te osoby do podjęcia zatrudnienia oraz finansowania szkoleń dla nich organizowanych przez pracodawcę,
- promocję aktywnych postaw osób niepełnosprawnych na rynku pracy m.in. poprzez: wsparcie ze strony doradcy zawodowego, organizowanie giełd pracy, pozyskiwanie ofert pracy, miejsc aktywizacji zawodowej na otwartym rynku pracy i w zakładach pracy chronionej, upowszechnienie informacji o możliwościach zatrudniania osób niepełnosprawnych na rynku pracy oraz o korzyściach dla pracodawców, współpracę ze szkołami i warsztatami terapii zajęciowej.

Dla poszczególnych zadań ujętych w Programie dla osób niepełnosprawnych, jako wskaźnik ewaluacji ustalono liczbę określającą dane zadanie bez podania poziomu docelowego. Zapisano, że cele będą osiągnięte jeśli wartość wskaźników będzie rosła w okresie realizowania programu. Nie określono wartości bazowych i docelowych

¹⁰ Uchwała Nr VI50/2019 Rady Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 11 kwietnia 2019 r. w sprawie przyjęcia "Programu działań samorządu powiatowego na rzecz integracji społecznej, aktywizacji zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych w powiecie tomaszowskim na lata 2019 - 2023" – dalej „Program dla osób niepełnosprawnych”

wskaźników pozwalających na monitorowanie stopnia osiągnięcia celów i zadań w zakresie aktywizacji osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 6-11)

1.1.2. Środki finansowe na realizację zadań na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w powiecie bełchatowskim w 2020 r. w stosunku do 2018 r. zmniejszyły się o 1.807,6 tys. zł tj. o 20,7%. W kolejnych latach dostępne środki na realizację tych zadań wynosiły: w 2018 r – 8.710,0 tys. zł, w 2019 r – 8.351,0 tys. zł (zmniejszenie o 4,1%) i w 2020 r. – 6.902,4 tys. zł (spadek w stosunku do roku poprzedniego o 17,3%).

W kwocie planowanych (po zmianach) środków finansowych na realizacją usług i instrumentów rynku pracy:

- środki Funduszu Pracy (dalej FP) według algorytmu¹¹ stanowiły: w 2018 r. – 32,8%, w 2019 r. – 28,9% i w 2020 r. – 30,0%,
- środki na realizację projektów (w tym współfinansowanych z EFS) i programów¹², stanowiły: w 2018 r. – 59,6%, w 2019 r. – 64,8% i w 2020 r. – 62,4%,
- środki PFRON¹³ stanowiły: w 2018 r. – 5,8%, w 2019 r. – 5,9% a w 2020 r. – 7,5%,
- inne środki¹⁴ stanowiły: w 2018 r. – 1,8%, w 2019 r. – 0,4% a w 2020 r. – 0,0%.

(akta kontroli str. 12-51, 148-150)

Wykorzystanie dostępnych środków ogółem¹⁵ kształtowało się w kolejnych latach na poziomie: w 2018 r. – 96,9%, w 2019 r. – 97,8% i w 2020 r. – 94,7%.

Największe kwoty w kolejnych latach wydatkowano na finansowanie staży oraz dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej.

Na realizację staży przeznaczono: w 2018 r. – 3.605,5 tys. zł co stanowiło 41,4% ogólnej kwoty wydatków na aktywizację zawodową. Z tej kwoty na staże dla 30 osób niepełnosprawnych wydatkowano kwotę 156,2 tys. zł. W 2019 r. wydatki wyniosły 3.241,7 tys. zł, tj. 38,0% w tym 189,6 tys. zł na staże 39 niepełnosprawnych. W 2020 r. wydatkowano 2.927,4 tys. zł co stanowiło 42,4% wydatków ogółem, w tym 105,8 tys. zł dla 18 osób niepełnosprawnych.

Rozpoczęcie działalności gospodarczej dofinansowano kwotą: w 2018 r. wynoszącą 2.139,2 tys. zł i stanowiącą 24,6% wydatków na aktywizację zawodową, w tym 167,8 tys. zł dla dziewięciu osób niepełnosprawnych, w 2019 r. odpowiednio 1.952,7 tys. zł tj. 23,4% (153 tys. zł dla siedmiu niepełnosprawnych) a w 2020 r. – 1.360,0 tys. zł tj. 19,7% (94 tys. zł dla czterech osób niepełnosprawnych).

Znaczącą pozycją wydatków była również refundacja kosztów wyposażenie/doposażenia stanowiska pracy. Na tę formę wsparcia wydatkowano w 2018 r. – 1.317,0 tys. zł, tj. 15,1% wydatków ogółem (360,4 tys. zł dla czterech niepełnosprawnych), w 2019 r. – 1.652,0 tys. zł, tj. 19,8% (414 tys. zł dla 22 niepełnosprawnych) i w 2020 r. – 274,2 tys. zł, tj. 4,0% (264,2 tys. zł dla 19 niepełnosprawnych).

Najniższe wydatki przeznaczone były na roboty publiczne i szkolenia. Na finansowanie wydatków na roboty publiczne wydatkowano: w 2018 r. – 71,7 tys. zł (0,8%), w 2019 r. – 400,1 tys. zł (4,8%) oraz w 2020 r. – 280,4 tys. zł (4,1%). Szkolenia dofinansowane były: w 2018 r. kwotą 362,9 tys. zł (4,2%), w 2019 r. kwotą 235,7 tys. zł (2,8%) a w 2020 r. kwotą 165,4 tys. zł (2,4%).

(akta kontroli str. 148-150)

Środki PFRON przyznane powiatowi tomaszowskiemu w ramach algorytmu na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w latach 2018-2020 wydatkowane były na zadania i w ramach kwot określonych uchwałami Rady Powiatu. Ustalone uchwałami Rady Powiatu w Bełchatowie zadania i kwoty przewidywały w kolejnych latach finansowanie:

¹¹ w 2018 r. – 2.945,3 tys. zł, w 2019 r. – 2.473,4 tys. zł i w 2020 r. – 2.185,9 tys. zł

¹² w 2018 r. – 5.355,8 tys. zł, w 2019 r. – 5.535,3 tys. zł i w 2020 r. – 4.549,7 tys. zł

¹³ w 2018 r. – 523,5 tys. zł, w 2019 r. – 502,5 tys. zł i w 2020 r. – 550,0 tys. zł

¹⁴ w 2018 r. – 165,6 tys. zł, w 2019 r. – 31,5 tys. zł i w 2020 r. – nie planowano (po zmianach) środków.

¹⁵ wykonanie w 2018 r. – 8.710,0 tys. zł, w 2019 r. – 8.531,0 tys. zł i w 2020 r. – 6.902,4 tys. zł

- wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu,
- pomocy na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej przez osobę niepełnosprawną,
- zwrotu części kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych,
- szkolenia osób niepełnosprawnych (tylko w 2019 r.)

Na wymienione zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej Rada Powiatu uchwaliła środki w wysokości: w 2018 r. – 523,5 tys. zł, w 2019 r. – 523,5 tys. zł i w 2020 r. – 550,0 tys. zł. Po zmianach dokonanych w trakcie roku limity te Rada Powiatu ustaliła w kwotach: na 2018 r. – 523,5 tys. zł, na 2019 r. – 502,5 tys. zł i na 2020 r. 550,0 tys. zł.

Wykorzystanie ustalonych limitów wyniosło w 2018 r. – 100,0%, w 2019 r. – 99,8% i w 2020 r. – 55,1%. Przyznane limity wykorzystane zostały na:

- udzielenie jednorazowych środków na zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy, a wydatkowana kwota na ten cel w 2018 r. stanowiła 68,8%, w 2019 r. – 68,2% i w 2020 r. – 39,7% ogólnej kwoty przewidzianej na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych,
- podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej przez osobę niepełnosprawną, a wydatkowana kwota na ten cel stanowiła w 2018 r. – 27,2%, w 2019 r. – 24,5% i w 2020 r. – 17,1% ogólnej kwoty przewidzianej na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych.
- staże dla osób niepełnosprawnych, na które wykorzystano w 2018 r. – 2,5%, w 2019 r. – 4,7% i w 2020 r. – 1,7% ogólnej kwoty przewidzianej na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych!

(akta kontroli str. 40-51)

1.1.3. W latach 2018 – 2020 Urząd realizował projekty w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych, wynikające z niżej wymienionych programów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 (Oś Priorytetowa VIII Zatrudnienie, Działania VIII.1 Wsparcie aktywności zawodowej osób po 29. roku życia przez powiatowe urzędy pracy).

- projekt pn. „Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie tomaszowskim (IV)”, którego realizację przewidziano w terminie 01.01.2018 r. - 31.12.2018 r.

W ramach projektu na który wydatkowano ogółem 2.231 tys. zł¹⁶ (97,7% kwoty planowanej), wsparciem objęto 235 osób, w tym 16 osób niepełnosprawnych. Spośród uczestników projektu 152 osoby wzięły udział w stażach (13 osób niepełnosprawnych), 41 osób otrzymało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, 20 osobom (w tym trzy niepełnosprawne) zrefundowano wynagrodzenia w ramach prac interwencyjnych, a 22 osoby zostały skierowane do pracy na wyposażony lub doposażony stanowiska pracy. Zatrudnienie po zakończeniu projektu podjęło 187 uczestników projektu w tym 12 osób niepełnosprawnych. Po odbyciu stażu zatrudnionych zostało 105 osób (dziewięć niepełnosprawnych). Wszyscy, którzy otrzymali środki podjęli działalność gospodarczą. Zatrudnienie po pracach interwencyjnych uzyskało 19 osób (trzy osoby niepełnosprawne). Na wyposażonych/doposażonych stanowiskach pracy zatrudnione zostały 22 osoby.

W odniesieniu do ujętej we wniosku docelowej wartości wskaźnika efektywności zatrudnieniowej wynoszącej dla osób z niepełnosprawnościami 33%, stopień realizacji¹⁷ wyniósł 92,3%. Osiągnięte zostały wskaźniki efektywności zatrudnieniowej dla uczestniczących w projekcie pozostałych grup osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

¹⁶ 2.230.833,48 zł – dane według wniosku końcowego z dnia 25.04.2019 r.

¹⁷ mierzony udziałem liczby osób, które podjęły zatrudnienie w ogólnej liczbie osób które zakończyły udział w projekcie

- projekt pn. „Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie tomaszowskim (V)”, którego realizację przewidziano w terminie 01.01.2019 r. - 31.12.2020 r.

W ramach projektu wsparciem objęto 473 osoby, w tym 32 osoby niepełnosprawne i wydatkowano na ten cel 5.974 tys. zł¹⁸ (96,6% kwoty planowanej). Spośród uczestników projektu 244 osoby (w tym 20 niepełnosprawnych) uczestniczyły w stażach, 65 osób otrzymało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (jedna osoba niepełnosprawna), 92 osoby uczestniczyły w pracach interwencyjnych (sześć osób niepełnosprawnych) a 73 osoby (pięć niepełnosprawnych) zostały skierowane do pracy w ramach refundacji dla pracodawcy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

Zatrudnienie po zakończeniu projektu podjęło 409 osób w tym 25 osób niepełnosprawnych. Po odbyciu stażu zatrudnionych zostało 187 osób (13 niepełnosprawnych). Wszyscy, którzy otrzymali dotację podjęli działalność gospodarczą. Zatrudnienie po pracach interwencyjnych uzyskało 84 osoby (sześć niepełnosprawnych). Na wyposażonych/doposażonych stanowiskach pracy zatrudnione zostały 73 osoby (pięć niepełnosprawnych).

Według danych monitoringowych Urzędu efektywność zatrudnieniowa w grupie osób w najtrudniejszej sytuacji, w tym osób z niepełnosprawnościami na koniec 2020 r. wyniosła 89,07%¹⁹.

W ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020

Działanie 1.1 „Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe”, Poddziałanie 1.1.1. „Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego”:

- projekt pn. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tomaszowskim (IV)”, którego realizację przewidziano w okresie 01.01.2018 r. - 31.12.2019 r.

W ramach projektu dofinansowanego kwotą 4.376 tys. zł²⁰ wsparciem objęto 510 uczestników, w tym 14 osób niepełnosprawnych. Spośród uczestników projektu 352 osoby (10 niepełnosprawnych) brały udział w stażach, 57 osób otrzymało dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, zrefundowano wynagrodzenie 32 osób w ramach prac interwencyjnych, wyposażono/doposażono 53 stanowiska pracy (dwa dla osób niepełnosprawnych), przyznano 31 osobom (dwóm niepełnosprawnym) bony na zasiedlenie oraz 12 osób otrzymało bony szkoleniowe na uczestnictwo w wybranych przez siebie szkoleniach.

Zatrudnienie po zakończeniu projektu podjęło 421 osób, w tym 11 osób niepełnosprawnych. Zatrudnienie po stażach uzyskało 239 osób (siedem niepełnosprawnych). Wszystkie osoby, które otrzymały dotacje uruchomiły działalność gospodarczą. Po pracach interwencyjnych zatrudnionych zostało 30 osób. Na wszystkich wyposażonych stanowiskach pracy zatrudnione zostały osoby bezrobotne (dwie niepełnosprawne). Zatrudnienie znalazły osoby, które otrzymały bon na zasiedlenie oraz które uczestniczyły w wybranym przez siebie szkoleniu.

We wniosku o dofinansowanie projektu nie określono docelowej wartości wskaźnika efektywności zatrudnieniowej osób z niepełnosprawnościami.

Według danych monitoringowych Urzędu efektywność zatrudnieniowa w grupie osób w najtrudniejszej sytuacji, w tym osób z niepełnosprawnościami na koniec 2020 r. wyniosła 84,95% przy zakładanej we wniosku dla tej grupy 39%.

- projekt pn. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tomaszowskim (V)”, którego realizację przewidziano w okresie 01.01.2020 r. - 31.12.2022 r.

Kwota na realizację projektu ustalona została²¹ w wysokości 8.867.565,70 zł²², z tego w 2020 r. kwota 3.332.724,41 zł, w 2021 r. 2.933.235,08 zł oraz w 2022 r. 2.601.606,21 zł.

¹⁸ 5.973.943,92 zł – dane według wniosku sprawozdawczego o refundację z dnia 18.01.2021 r.

¹⁹ na dzień 25.02.2021 r. projekt nie został ostatecznie rozliczony, wskaźnik może ulec zmianie

²⁰ 4.376.433 zł, w tym podatek VAT w 2019 r. w kwocie 213.845,00 zł

²¹ aneksem z dnia 28 grudnia 2020 r. do umowy Nr POWR.01.01.01-10-0007/19-00 z dnia 20 grudnia 2019 r.

²² 8.867.565,70 zł, w tym podatek VAT w kwocie 540.037,00 zł

W wyniku realizacji projektu zatrudnienie uzyskało²³ 187 osób bezrobotnych, w tym 10 osób niepełnosprawnych. Spośród ww. uczestników projektu 101 osób uczestniczyło w stażach (trzy osoby niepełnosprawne), 33 osoby (jedna niepełnosprawna) otrzymały jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, 18 bezrobotnych (jedna osoba niepełnosprawna) po pracach interwencyjnych, 16 osób na wyposażonych/doposażonych stanowiskach pracy dla bezrobotnych, 14 osób korzystających z bonu na zasiedlenie oraz pięciu bezrobotnych, którym wydano bon szkoleniowy.

Według stanu na koniec lutego 2021 wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla osób w najtrudniejszej sytuacji (w tym osób z niepełnosprawnościami) 87,7%. Dla uczestniczących w projekcie pozostałych grup osób bezrobotnych wskaźnik efektywności zatrudnieniowej ustalony został na poziomie 92,3%. Z uwagi na fakt, że projekt pozostaje w trakcie realizacji wskaźniki te będą podlegały aktualizacji.

(akta kontroli str. 151-352)

1.1.4. W budynku PUP nie występowały bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych. W obiekcie, w którym prowadzone są sprawy aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych umieszczono informacje w alfabecie Braille'a, istniała możliwość skorzystania z tłumacza języka migowego. Serwis internetowy Urzędu pod adresem <https://tomaszowmazowiecki.praca.gov.pl/> zapewniał użytkownikom m.in.: dostosowanie czytelności czcionki i jej wielkości do potrzeb osób niedowidzących oraz możliwość ustawienia kontrastu zwiększającego czytelność zamieszczonych treści. W znajdującym się na stronie filmie prezentującym realizowane przez Urząd usługi w zakresie doradztwa zawodowego i szkoleń, zastosowano deskrypcję i audiodeskrypcję.

(akta kontroli str. 353-354)

1.2. Rejestracja bezrobotnych i poszukujących pracy.

1.2.1. Ogólna liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie w 2018 r. wynosiła 3624 osoby, w tym 299 osób niepełnosprawnych. Jako poszukujące pracy zarejestrowanych było 85 osób w tym 43 osoby niepełnosprawne.

W 2019 r. w rejestrze Urzędu znajdowało się 3330 osób bezrobotnych, w tym 261 niepełnosprawnych. Poszukujące pracy były 72 osoby, w tym 38 osób niepełnosprawnych.

W 2020 r. zarejestrowanych było ogółem 3807 osób bezrobotnych, w tym 261 niepełnosprawnych. Poszukujących pracy było 81 osób, w tym 32 osoby niepełnosprawne.

Udział bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w Urzędzie ulegał zmniejszeniu. Wskaźnik ten wynosił na koniec: 2018 r. – 9,2%, 2019 r. – 8,8%, a na koniec 2020 r. – 7,5%.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych, osoby zarejestrowane długotrwale na koniec: 2018 r. stanowiły 53,2%, 2019 r. 52,9% oraz 2020 r. 57,9%.

Wśród zarejestrowanych w Urzędzie bezrobotnych, osoby długotrwale bezrobotne stanowiły na koniec: 2018 r. – 45,5%, 2019 r. – 46,6% oraz na koniec 2020 r. 49,2%

(akta kontroli str. 355)

Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych długotrwale bezrobotnych, w ogólnej liczbie zarejestrowanych jako bezrobotne osoby niepełnosprawne – w ocenie Dyrektora – było wynikiem m.in. postawy osób z orzeczoną niepełnosprawnością, które są często niechętne do zmiany swojej sytuacji zawodowej. Spowodowane to jest zarówno stanem zdrowia jak i wzorcami środowiskowymi. Część klientów rejestruje się w Urzędzie z uwagi na świadczenia zdrowotne oraz chęć korzystania z socjalnej opieki państwa.

(akta kontroli str. 637-639)

1.2.2. W latach 2018-2020 liczba bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych systematycznie wzrastała od 302 osób w 2018 r. do 325 osób w 2019 r. (wzrost o 7,6%) i 355 w 2020 r. (wzrost o 9,2% w stosunku do roku poprzedniego). W podziale na osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy dane te przedstawiały się następująco:

- liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 r. wyniosła 355 i w porównaniu do roku 2019 wzrosła o 30 osób, a w porównaniu do roku 2018 była wyższa o 53 osoby.

²³ stan na koniec lutego 2021

- liczba osób zarejestrowanych w 2020 r. jako poszukujące pracy wynosząca 32, w stosunku do 2019 r. zmniejszyła się o sześć osób, natomiast w porównaniu z rokiem 2018 była niższa o 11 osób.

W omawianym okresie zmniejszała się liczba pozyskanych od pracodawców ofert oraz liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

W 2020 r. pozyskano 48 ofert pracy niesubsydiowanej dla osób niepełnosprawnych, co oznacza zmniejszenie liczby ofert w stosunku do roku 2019 o 24 oferty (tj. o 50%) a w stosunku do roku 2018 zmniejszenie o 40 ofert (tj. o 45%).

Na stanowiska niesubsydiowane w 2020 r. wydano osobom niepełnosprawnym 23 skierowania na rozmowy kwalifikacyjne, co w stosunku do 2019 r. oznaczało zmniejszenie tej ilości o 103 skierowania (spadek o 82%) a w stosunku do 2018 r. zmniejszenie o 198 skierowań (90%).

Tendencja malejąca wystąpiła również w liczbie osób kierowanych na stanowiska pracy subsydiowanej. Na te stanowiska wydano bezrobotnym osobom niepełnosprawnym w 2018 r. 179 skierowań, w 2019 r. 142 skierowania, a w 2020 r. 73 skierowania.

W 2020 r. 56 osób z niepełnosprawnością podjęło zatrudnienie (subsydiowane/niesubsydiowane), 14 osób rozpoczęło staż, sześć osób prace interwencyjne, sześć osób roboty publiczne, 17 osób zatrudniono na wyposażonych/doposażonych stanowiskach pracy, a osiem wykonywało prace społecznie użyteczne. W 2019 roku 92 osoby podjęły zatrudnienie (subsydiowane/niesubsydiowane), 33 osoby rozpoczęły staż, 11 osób prace interwencyjne, 12 osób roboty publiczne, 12 osób zatrudniono na wyposażonych/doposażonych stanowiskach pracy, a 13 wykonywało prace społecznie użyteczne. W 2018 roku 102 osoby podjęły zatrudnienie (subsydiowane/niesubsydiowane), 33 osoby rozpoczęły staż, 7 osób prace interwencyjne, 12 osób roboty publiczne, 10 osób zatrudniono na wyposażonych/doposażonych stanowiskach pracy, a 19 wykonywało prace społecznie użyteczne.

(akta kontroli str. 356-361)

W celu łagodzenia skutków epidemii Urząd udzielał pomocy wynikającej z przepisów tzw. Tarczy antykryzysowej²⁴ (dalej: ustawa o COVID-19). Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w ramach wykorzystania rozwiązań, zawartych w ustawie z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw²⁵. Urząd rozpatrzył pozytywnie 6398 wniosków i wypłacił łącznie kwotę 40.364 tys. zł.

Urząd nie posiadał danych dotyczących liczby osób niepełnosprawnych, które korzystały z wsparcia przewidzianego w ramach ustawy o COVID-19. Dane wskazywane we wnioskach dla poszczególnych form oraz w kalkulatorach będących załącznikiem do wniosku o dofinansowanie, nie zawierały informacji, czy osoba która wnioskuje o pomoc, bądź, na którą pomoc jest wnioskowana posiada orzeczenie o niepełnosprawności.

Analiza dokumentacji dwóch osób bezrobotnych z niepełnosprawnością, które w okresie objętym kontrolą otrzymały jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej wykazała, że w 2020 r. będąc przedsiębiorcami skorzystali oni ze wsparcia przewidzianego w ramach ustawy o COVID-19, tj. jeden uzyskał pożyczkę w kwocie 5.000 zł – art. 15 zzd oraz dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców samozatrudnionych w wysokości 5.460 zł - art. 15zdc, drugi z kolei - pożyczkę w kwocie 5.000 zł – art. 15 zzd. Na dzień 31 grudnia 2020 r. wymienione działalności były prowadzone.

Z dokumentacji pracodawców, którzy w kontrolowanym okresie w ramach subsydiowanych miejsc pracy zatrudniali osoby z niepełnosprawnościami, wynikało, że jeden z nich otrzymał wsparcie w ramach dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenia społeczne – art. 15 zzb na jedną osobę z niepełnosprawnością skierowaną na utworzone stanowisko. Według stanu na 31 grudnia

²⁴ Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 1842, ze zm.).

²⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 568, ze zm.

2020 r. stanowisko, na które udzielono wsparcia było utrzymywane, a zawarta umowa rozliczona.

(akta kontroli str. 362-363)

1.3. Usługi rynku pracy.

1.3.1. Informacje o aktualnych ofertach pracy krajowych i zagranicznych Urząd zamieszczał na stronie internetowej w zakładce „Oferty pracy, staże, praktyki”. W zgłoszeniach krajowych ofert podawane były dane wymagane § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy²⁶. Prezentowane informacje pozwalały na uzyskanie aktualnych ofert dedykowanych osobom niepełnosprawnym.

(akta kontroli str. 353-354)

Realizując zadanie pośrednictwa pracy Urząd pozyskiwał krajowe oferty pracy i kierował na rozmowy kwalifikacyjne bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osoby niepełnosprawne.

W kolejnych latach objętych kontrolą ogólna liczba zebranych od pracodawców ofert (łącznie subsydiowanych niesubsydiowanych), przedstawiała się następująco:

- ogólna ilość pozyskanych ofert pracy dla miejsc subsydiowanych zmniejszyła się w 2020 w stosunku do 2018 r. o 20,4%²⁷. Największy udział w ogólnej ilości pozyskanych ofert pracy miały oferty:
 - stażu pracy dla bezrobotnych (udział w ogólnej ilości pozyskanych ofert wynosił 52,6% w 2018 r., 47,2% w 2019 r. oraz 50,4% w 2020 r.),
 - prac społecznie użytecznych (odpowiednio 14,8%, 12,6% i 16,8%)
 - prac interwencyjnych dla bezrobotnych (odpowiednio 13,9%, 22,3% i 16,1%),
 - pozyskane w drodze refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy (odpowiednio 12,6%, 12,1% i 12,5%),
 - robót publicznych dla bezrobotnych (odpowiednio 6,1%, 5,7% i 4,0%)
- dla osób niepełnosprawnych ilość pozyskanych ofert pracy dla miejsc subsydiowanych zmniejszyła się w 2020 w stosunku do 2018 r. o 48,1%²⁸
- na rozmowy kwalifikacyjne do pracodawców na stanowiska subsydiowane Urząd wydał w 2018 r. – 1689, w 2019 r. – 1821, a w 2020 r. – 1074 skierowania do pracodawcy. Skierowania na rozmowy kwalifikacyjne dotyczyły ofert:
 - stażu dla bezrobotnych (43,9% w 2018 r., 44,3% w 2019 r. i 48,2% w 2020 r. ogólnej liczby wydanych skierowań),
 - prac społecznie użytecznych (odpowiednio 10,4%, 8,3% i 14,0%),
 - prac interwencyjnych (odpowiednio 16,9%, 21,9% oraz 18,0%),
 - miejsc pracy na stanowiskach dla których zrefundowano koszty wyposażenia i doposażenia (odpowiednio 24,5%, 21,5% i 16,1%),
 - robót publicznych (odpowiednio 4,3%, 4,0% oraz 3,7%)
- na rozmowy kwalifikacyjne na stanowiska subsydiowane Urząd skierował również w 2018 r. – 179, w 2019 r. – 142 a w 2020 r. – 73 osoby niepełnosprawne. Osoby te kierowane były na stanowiska pracy we wszystkich wspieranych formach przy czym najwyższy udział miały skierowania na staże dla osób bezrobotnych.
- na stanowiskach subsydiowanych zatrudnionych zostało w 2018 r. – 1004, w 2019 r. – 1094 i w 2020 r. – 786 osób bezrobotnych. W odniesieniu do pozyskanych ofert na subsydiowane miejsca pracy, liczba zatrudnionych bezrobotnych w kolejnych latach stanowiła odpowiednio: 88,9%, 92,1% oraz 87,2%.
- na wspieranych miejscach pracy pozyskanych od pracodawców, zatrudnionych zostało w 2018 r. – 81, w 2019 r. – 81, a w 2020 r. – 51 osób niepełnosprawnych.

²⁶ Dz. U. z 2014 r. poz.667, zwane dalej „rozporządzeniem ws. trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy”
²⁷ z 1129 w 2018 r. wzrost do 1188 w 2019 r. (o 5,2%) i spadek do 899 w 2020 r. (spadek w stosunku do roku poprzedniego o 24,2%).

²⁸ z 27 w 2018 r. wzrost do 35 w 2019 r. (o 29,6%) i spadek do 14 w 2020 r. (spadek w stosunku do roku poprzedniego o 60,0%).

- ogólna liczba ofert pracy nie podlegających wsparciu (niesubsydiowanych) w latach 2018-2020 zmieniała się następująco: w 2018 r. wynosiła 3574, w 2019 r. zmniejszyła się do 3215 a w 2020 r. wzrosła do 3718 ofert.
- liczba ofert na stanowiska niesubsydiowane dla osób niepełnosprawnych malała i wynosiła: 88 ofert w 2018 r. 72 oferty w 2019 r. i 48 ofert w 2020 r.
- zmniejszyła się liczba wydanych przez Urząd skierowań na rozmowy kwalifikacyjne na stanowiska nie objęte wsparciem. W 2018 r. wydano skierowania do pracodawców na stanowiska niesubsydiowane w liczbie 1938, w 2019 r. w liczbie 1408 (mniej o 27,3%), a w 2020 r. w liczbie 330 (w stosunku do roku poprzedniego mniej o 7,6%).
- zmniejszyła się liczba skierowań na te stanowiska wydanych osobom niepełnosprawnym. W 2018 r. Urząd wydał 221, w 2019 r. – 126 (tj. mniej o 43,0%), a w 2020 r. – 23 skierowania (w stosunku do roku poprzedniego mniej o 81,7%).
- na stanowiskach niesubsydiowanych zatrudnionych zostało w 2018 r. – 372, w 2019 r. – 249, a w 2020 r. – 95 osób. W stosunku do pozyskanych w poszczególnych latach ofert, liczba osób, które podjęły zatrudnienie stanowiła: w 2018 r. – 10,4%, w 2019 r. – 7,7%, a w 2020 r. – 2,6%.
- spośród skierowanych osób niepełnosprawnych na stanowiskach nie podlegających wsparciu, zatrudnionych zostało w 2018 r. – 21 (9,5% osób skierowanych), w 2019 r. – 11 (8,7%), a w 2020 r. 5 osób (21,7%).

(akta kontroli str. 356)

W latach 2018-2020 – wykonując usługi pośrednictwa pracy – Urząd w ramach realizacji zgłoszonych ofert pracy organizował giełdy pracy²⁹, upowszechniał oferty pracy nadesłane z innych urzędów oraz realizował zadania w ramach pośrednictwa pracy poprzez sieć EURES³⁰.

(akta kontroli str. 5)

Analiza dokumentacji wybranych 26 osób niepełnosprawnych wykazała, że Urząd realizował zadania ustalone w art. 36 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia. M.in. pozyskiwał i upowszechniał oferty pracy, udzielał pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia m.in. poprzez informowanie bezrobotnego o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy, inicjował i organizował kontakty bezrobotnego z pracodawcą. Urząd udzielał pracodawcom informacji o kandydacie do pracy. W wyniku realizowanych działań aktywizacyjnych w 80% analizowanych przypadków bezrobotne/poszukujące pracy osoby niepełnosprawne uzyskały zatrudnienie.

Osoby, które nie uzyskały zatrudnienia objęte były dalszymi działaniami aktywizującymi. Dla osób tych opracowane były IPD ustalające formy działań (pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe). Tylko dwie zostały skierowane na staż. Jedna z tych osób odbyła staż, nie uzyskała jednak zatrudnienia po jego zakończeniu. Osobom objętym badaniami, Urząd wydawał skierowania do pracodawców, skierowania na staże, skierowania na targi pracy a także udzielał im informacji i porad zawodowych. Wydane skierowania nie skutkowały zatrudnieniem. Najczęściej wskazywaną przez pracodawców przyczyną nie zatrudnienia bądź nie przyjęcia na staż, był brak wymaganych kwalifikacji lub zatrudnienie innego kandydata.

(akta kontroli str. 492-624)

1.3.2. W ramach poradnictwa zawodowego osobom bezrobotnym i poszukującym pracy Urząd udzielał grupowych i indywidualnych porad zawodowych (§ 46 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia ws. trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy). Osobom tym udzielono również grupowych i indywidualnych informacji zawodowych (§ 46 ust. 1 pkt 5-7 ww. rozporządzenia). Prowadzone były szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy (§ 46 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia) przeznaczone dla osób, które nie posiadają doświadczenia w poszukiwaniu pracy, utraciły motywację w związku z długotrwałym niepowodzeniem w jej poszukiwaniu lub chcą powrócić na rynek pracy po długim okresie braku aktywności zawodowej.

²⁹ w 2018 roku zostało zorganizowanych 19 giełd pracy a w 2019 r. zorganizowano 28 giełd.

³⁰ w 2018 r. – 442, a w 2019 r – 304 kontakty z osobami zainteresowanymi pracą za granicą.

W kontrolowanym okresie pomocy w celu rozwiązania problemów zawodowych zgłaszającym się do Urzędu osobom bezrobotnym, poszukującym pracy udzielano indywidualnych porad zawodowych. W kolejnych latach pomocy w tej formie udzielono:

- w 2018 r. 1215 bezrobotnym, 19 bezrobotnym osobom niepełnosprawnym,
- w 2019 r. 1312 bezrobotnym, 139 bezrobotnym osobom niepełnosprawnym,
- w 2020 r. 232 bezrobotnym, 80 osobom niepełnosprawnym.

Pomocy w rozwiązaniu problemów zawodowych, nabyciu umiejętności w zakresie poszukiwania pracy, Urząd udzielał również w formie grupowych porad zawodowych. Udział w tej formie poradnictwa wzięło:

- w 2018 r. w 39 przeprowadzonych przez doradców poradach grupowych 301 bezrobotnych, w tym 14 osób niepełnosprawnych,
- w 2019 r. w 46 przeprowadzonych przez doradców poradach grupowych 335 bezrobotnych, w tym 20 osób niepełnosprawnych,
- w 2020 r. w przeprowadzonych przez doradców poradach grupowych uczestniczyło 62 bezrobotnych w tym 7 osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 364)

Urząd udzielał także indywidualnych informacji zawodowych. Z tej formy poradnictwa skorzystało³¹: w 2018 r. – 2.372, w 2019 r. – 2.254 i w 2020 r. – 319 osób bezrobotnych.

W ramach spotkań informacyjnych udzielono grupowych informacji zawodowych: w 2018 r. dla 203 bezrobotnych, w tym pięciu bezrobotnych osób niepełnosprawnych, w 2019 r. dla 84 bezrobotnych, w tym dla siedmiu bezrobotnych osób niepełnosprawnych, a w 2020 r. dla 66 bezrobotnych, w tym dla siedmiu osób niepełnosprawnych.

Doradcy zawodowi w latach 2018-2019 prowadzili również szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy. W roku 2020 nie przeprowadzono szkoleń. W 2018 r. w dwóch szkoleniach uczestniczyło 18 osób bezrobotnych, w tym dwie osoby niepełnosprawne, a w 2019 r. uczestnikami jednego szkolenia było 16 osób bezrobotnych, w tym cztery bezrobotne osoby niepełnosprawne.

(akta kontroli str. 5, 364)

W kontrolowanym okresie w ramach poradnictwa zawodowego udzielano również pomocy pracodawcy krajowemu, o której mowa w § 46 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia ws. trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy. W roku 2018 doradcy zawodowi zaopiniowali 411 wniosków o zorganizowanie stażu oraz pomogli określić wymagania w 149 wnioskach złożonych do Urzędu w ramach pozostałych form wsparcia. Doradcy zawodowi wpierali również kształcenie ustawiczne pracodawcy i jego pracowników opiniując wnioski na szkolenia finansowane ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

W roku 2019 zaopiniowanych zostało 501 wniosków o zorganizowanie stażu. Wspierając kształcenie ustawiczne pracodawcy i jego pracowników doradcy zaopiniowali 209 wniosków pracodawców ubiegających się o wsparcie z Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

W roku 2020 doradcy zawodowi zaopiniowali 400 wniosków o zorganizowanie stażu oraz 180 wniosków pracodawców ubiegających się o wsparcie z Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

W ramach współpracy z lokalnymi szkołami doradcy zawodowi prowadzili również zajęcia skierowane do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Omawiane były zagadnienia dotyczące: zapotrzebowania na zawody i kwalifikacji zgłaszanych przez pracodawców na lokalnym rynku pracy, zawodów przyszłości, form wsparcia proponowanych przez Urząd, występujących tendencji rozwojowych na rynku pracy.

(akta kontroli str. 5)

1.4. W latach 2018-2020 Urząd nie był kontrolowany przez wojewodę oraz inne uprawnione podmioty w zakresie aktywizacji osób niepełnosprawnych.

W latach 2018-2020 do Urzędu a także do Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Mazowieckim nie były kierowane skargi dotyczące realizacji przez Urząd zadań aktywizacji osób niepełnosprawnych. Nie były zgłaszane skargi w zakresie równego traktowania, przyznawania dofinansowania/pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej, dofinansowania na wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy, wyboru firm prowadzących

³¹ brak danych dotyczących ilości osób niepełnosprawnych, którym udzielono indywidualnych informacji

szkolenia oraz przedsiębiorców organizujących staże, roboty publiczne, prace interwencyjne.

(akta kontroli str. 365-369)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Brak bazowych i docelowych wartości liczbowych mierników, pozwalających na ocenę stopnia realizacji zakładanych celów i zadań w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych, w opracowanych przez Urząd i uchwalonych przez Radę Powiatu Tomaszowskiego „Programie Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2015-2020” i w „Programie działań samorządu powiatowego na rzecz integracji społecznej, aktywizacji zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych w powiecie tomaszowskim na lata 2019 – 2023”. Nie określenie tych mierników jest niezgodne ze Standardami kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych wydanymi przez Ministra Finansów na podstawie art. 69 ust. 4 ufp.

W Programie będącym integralną częścią Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie tomaszowskim na lata 2015-2020 jako priorytetowe określono działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Oczekiwany efektami tych działań były m.in.: podniesienie poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy, poprzez zdobycie kwalifikacji zawodowych i zmianę postaw społecznych, a także utrzymanie istniejących miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Nie określono poziomu docelowego dla realizowanych działań.

Również w Programie dla osób niepełnosprawnych, jako wskaźnik ewaluacji ustalono dla danego zadania liczbę zdarzeń bez podania poziomu docelowego. Zapisano, że cele będą osiągalne jeśli wartość wskaźników będzie rosła w okresie realizowania programu.

Programy nie zawierały zatem mierników pozwalających na rzetelną ocenę skuteczności rekomendowanych działań dla aktywizacji osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 5-11)

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor wskazała, że program jest wieloletni i wytycza kierunki działań, a jego realizacja w dużym stopniu zależna jest od dostępności i możliwości pozyskiwania środków na finansowanie planowanych działań. Było to przyczyną nieokreślenia mierników rezultatu. Założono, natomiast, że wszelkie działania będą służyć zmniejszeniu liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywności zawodowej mieszkańców powiatu tomaszowskiego, a także wsparcie osób i grup zagrożonych wykluczeniem. Według Dyrektora Urzędu założony cel podniesienia poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób niepełnosprawnych by mogły samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie oraz promocja działań na rzecz osób z ograniczeniami zdrowotnymi został zrealizowany. Jako uzasadnienie stanowiska Dyrektor przedstawiła dane statystyczne prezentujące malejącą liczbę bezrobotnych osób niepełnosprawnych pozostających w rejestrach Urzędu, m.in. w wyniku zwiększającego się udziału tych osób w aktywnych formach wsparcia, objęcie ich wsparciem doradcy zawodowego, a także podejmowania przez te osoby zatrudnienia niesubsydiowanego.

(akta kontroli str. 632-634)

NIK nie podziela tych wyjaśnień. Brak określenia oczekiwanych wskaźników docelowych jest niezgodny z przepisami, a ponadto utrudnia monitorowanie efektów realizacji Programów, a tym samym ogranicza możliwości podejmowania działań, właściwych do zmieniającej się sytuacji na lokalnym rynku pracy.

OCENA CZĄSTKOWA

Działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osób niepełnosprawnych, ustalone zostały w programach, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia oraz art. 35a ustawy o rehabilitacji zawodowej. W programach tych nie określono jednak bazowych i docelowych wartości mierników, pozwalających na ocenę stopnia realizacji zakładanych celów i zadań w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych. Nie określenie tych mierników jest niezgodne ze Standardami kontroli zarządczej, wydanymi przez Ministra Finansów na podstawie art. 69 ust. 4 ufp.

Urząd zapewnił osobom niepełnosprawnym dostęp do świadczonych usług zarówno w obiekcie Urzędu jak i za pośrednictwem witryny internetowej. Rzetelnie realizowane były zadania w zakresie polityki rynku pracy, z uwzględnieniem funkcjonowania osób niepełnosprawnych na tym rynku. Środki na finansowanie poszczególnych form aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy były wydatkowane z zachowaniem zasady równego traktowania osób niepełnosprawnych.

OBSZAR 2. Prawdliwość i skuteczność aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz trwałość ich zatrudnienia.

2.1. Współpraca PUP z osobą niepełnosprawną zarejestrowaną jako bezrobotny/poszukujący pracy.

Opis stanu faktycznego

2.1.1. Dla zarejestrowanych w Urzędzie bezrobotnych osób niepełnosprawnych, opracowane były Indywidualne Plany Działania (IPD). Na podstawie dokumentacji 30 bezrobotnych osób niepełnosprawnych ustalono, że Urząd przygotował IPD przy udziale osoby bezrobotnej w terminie nie przekraczającym 60 dni od rejestracji.

Przyczyną występujących przypadków nie opracowania w terminie IPD – według wyjaśnienia Dyrektora – były wyłączenia z ewidencji przed upływem 60-dniowego terminu, niedyspozycja zdrowotna, urlop macierzyński, rodzicielski osoby zarejestrowanej.

(akta kontroli str. 637-639)

Na podstawie analizy dokumentacji 30 wybranych osób niepełnosprawnych³² ustalono co następuje:

- zgodnie z art. 34a ust. 1-3ab ustawy o promocji zatrudnienia, udzielając bezrobotnej osobie niepełnosprawnej pomocy, Urząd dla wszystkich osób, poddanych badaniu opracował IPD,
- IPD przygotowane były przez doradców klienta przy udziale bezrobotnej osoby niepełnosprawnej (udział potwierdzony każdorazowo podpisem tej osoby),
- indywidualne potrzeby i możliwości osób niepełnosprawnych omawiane były w trakcie spotkania doradcy z bezrobotną osobą niepełnosprawną, poprzedzającego opracowanie IPD,
- IPD ustalane były na określony czas, wraz z określeniem warunków zakończenia jego realizacji (podjęcie pracy lub rozpoczęcie działalności gospodarczej),
- w planach wskazane były uzgodnione z bezrobotną osobą niepełnosprawną działania do samodzielnej realizacji, indywidualne porady i informacje zawodowe, propozycje pracy. Dla każdego działania wskazano planowany termin jego realizacji. IPD określały działania planowane do samodzielnej realizacji przez bezrobotną osobę niepełnosprawną w celu poszukiwania pracy (nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z pracodawcami, przygotowanie i aktualizowanie dokumentów aplikacyjnych),
- ustalona została częstotliwość planowanych kontaktów z doradcą (co najmniej raz na 60 dni). W karcie rejestracyjnej ewidencjonowane były wszystkie formy kontaktu (osobiste, telefoniczne),
- informacje o przebiegu realizacji poszczególnych działań i planowanych terminów odnotowywane były w karcie rejestracyjnej. W analizowanych kartach rejestracyjnych odnotowywano kontakty klienta z doradcą, a także cel tych kontaktów (np. stan realizacji planowanych działań przewidzianych w IPD w tym działania dotyczące pośrednictwa pracy skierowania na staże, skierowania do pracodawcy),
- w wyniku realizacji działań aktywizacyjnych, spośród osób, których dokumentację objęto badaniem, 11 niepełnosprawnych osób bezrobotnych podjęło zatrudnienie na wolnym rynku na podstawie umowy o pracę, pięć osób rozpoczęło działalność gospodarczą, a jedna osoba została zatrudniona w zakładzie pracy chronionej.

(akta kontroli str. 492-624)

³² pięć osób niepełnosprawnych bezrobotnych/poszukujących pracy w sposób długotrwały (powyżej roku), których nie objęto żadną formą aktywizacji; pięć osób niepełnosprawnych bezrobotnych/poszukujących pracy w sposób długotrwały (powyżej roku), które w okresie objętym kontrolą nie uzyskały zatrudnienia, mimo działań aktywizacyjnych ze strony PUP, 15 osób, które w okresie kontrolowanym podjęły zatrudnienie w sposób trwały, pięć osób, które w okresie kontrolowanym podjęły działalność gospodarczą w wyniku dofinansowania.

2.1.2. Według Dyrektora Urzędu każdy klient, w tym osoba niepełnosprawna, miała dostęp do wszystkich form wsparcia przewidzianych w ustawie. Osobom bezrobotnym i poszukującym pracy było udzielane indywidualne wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej. Wszystkie osoby niepełnosprawne po opracowaniu IPD były objęte aktywizacją zawodową. Poza podstawowymi formami aktywizacji realizowanymi przez Urząd, działania te obejmowały również samodzielnie realizowane przez bezrobotne osoby niepełnosprawne działania w zakresie poszukiwania miejsc pracy z wykorzystaniem różnych źródeł informacji, aplikowania w odpowiedzi na oferty, kontaktowania się z pracodawcami.

(akta kontroli str. 637-639)

2.2. Formy wsparcia osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w charakterze bezrobotnych lub poszukujących pracy i ich skuteczność.

2.2.1. Urząd w kontrolowanym okresie w ramach aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osób niepełnosprawnych, realizował szkolenia wskazane przez osoby uprawnione (art. 40 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia), a także szkolenia grupowe (zorganizowane w latach 2018 – 2019).

Szkolenia indywidualne, na wniosek bezrobotnych realizowane były na bieżąco, w miarę posiadanych środków. Informację o możliwości skorzystania z tej formy aktywizacji bezrobotni uzyskiwali od pośredników pracy, doradców zawodowych, pracowników zajmujących się rejestracją. Ogłoszenia zamieszczano w budynku Urzędu na tablicach ogłoszeniowych, a także na stronie internetowej. Szkolenia grupowe planowano na podstawie: analiz i statystyk dotyczących zapotrzebowania na zawody na lokalnym rynku pracy, opinie pośredników pracy i doradców zawodowych, którzy mają bezpośredni kontakt z bezrobotnymi, a także na podstawie ankiet, w których zainteresowani określali potrzeby szkoleniowe.

Plany szkoleń i terminy naboru udostępniano na stronie internetowej oraz na tablicach ogłoszeniowych w siedzibie Urzędu.

W 2018 roku PUP w Tomaszowie Mazowieckim zawarł osiem grupowych umów szkoleniowych na kwotę 91.362,93 zł (w tym z trzema wykonawcami realizującymi po dwie umowy)³³.

W 2019 roku Urząd zawarł trzy grupowe umowy szkoleniowe na kwotę 17.101 zł, w tym jedną z wykonawcą, który realizował szkolenie w 2018 r.³⁴.

W 2020 roku PUP nie zawierał umów o przeprowadzenie szkoleń grupowych.

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację trzech postępowań w sprawie udzielenia zamówień publicznych dotyczących zorganizowania szkoleń grupowych (udział w tych szkoleniach wzięła jedna osoba niepełnosprawna). Przedmiotami badanych zamówień były:

- przeprowadzenie szkolenia grupowego osób bezrobotnych w zakresie „Kurs kierowcy wózków jezdniowych” finansowanego z Funduszu Pracy w ramach Programu Specjalnego „Wybieram aktywność”,
- przeprowadzenie szkolenia grupowego osób bezrobotnych w zakresie „Operator koparko-ładowarki kl. III”, finansowanego z Funduszu Pracy (algorytm)
- przeprowadzenie szkolenia grupowego osób bezrobotnych w zakresie „Kurs przedsiębiorczości”, finansowanego z Funduszu Pracy.

Dla badanych szkoleń zabezpieczone były środki w planie wydatków przewidzianych w roku realizacji zadania. Postępowania przeprowadzono zgodnie z obowiązującymi „Zasadami postępowania przy udzielaniu zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tomaszowie Mazowieckim” Wyboru wykonawców dokonano z zachowaniem zasad konkurencyjności.

(akta kontroli str. 370-392)

Analiza dokumentacji dotyczącej monitorowania przez Urząd przebiegu badanych szkoleń grupowych wykazała, że:

³³ W 2018 r. pierwszy z wykonawców szkoleń grupowych zorganizował 2 szkolenia pn. Kurs przedsiębiorczości, Sprzedawca z obsługą kas fiskalnych, drugi - dwa szkolenia w zakresie operator koparko-ładowarki kl. III, trzeci – dwa szkolenia z zakresu kierowca wózków jezdniowych

³⁴ W 2019 roku jeden z wykonawców szkoleń grupowych organizujących Kurs przedsiębiorczości zorganizował również w 2018 r. dwa szkolenia w zakresie: Sprzedawca z obsługą kasy fiskalnej i Kurs przedsiębiorczości. Wszystkie szkolenia finansowane były z Funduszu Pracy

- w każdym szkoleniu uczestniczyły osoby bezrobotne w liczbie ustalonej umową,
- w każdym szkoleniu listy obecności były potwierdzane podpisami przez uczestników szkoleń,
- w trakcie każdego szkolenia pracownicy PUP w Tomaszowie Mazowieckim przeprowadzili kontrolę w zakresie poprawności, przebiegu oraz frekwencji uczestników,
- po uzyskaniu zaświadczenia o ukończeniu szkolenia datowanym (21 listopada 2018 r.) osoba niepełnosprawna odebrała w dniu 26 listopada 2018 r. skierowanie do pracy. Decyzją z dnia 19 grudnia 2018 r. – wobec nie stawienia się w wyznaczonym terminie w Urzędzie – orzeczono o utracie statusu osoby bezrobotnej z dniem 3 grudnia 2018 r. Według stanu na koniec 2020 r. osoba ta nie figurowała w ewidencji osób bezrobotnych.

(akta kontroli str. 393-394)

W 2018 r. na szkolenia, w których uczestniczyły 143 osoby bezrobotne w tym siedem osób niepełnosprawnych wydatkowano ogółem 362,9 tys. zł³⁵, w tym na szkolenie osób niepełnosprawnych 13,1 tys. zł. Źródłami finansowania tych wydatków były środki Funduszu Pracy (algorytm) w wysokości 255,8 tys. zł (w tym 4,6 tys. zł na szkolenie czterech osób niepełnosprawnych), projekty i programy w wysokości 44,8 tys. zł oraz środki pochodzące z innych źródeł³⁶ w wysokości 62,3 tys. zł (w tym 8,5 tys. zł na szkolenie trzech osób niepełnosprawnych).

Ogółem³⁷ szkolenia w 2018 r. ukończyło 137 osób bezrobotnych w tym siedem osób niepełnosprawnych. Zatrudnienie po szkoleniu uzyskało 105 osób, w tym dwie osoby niepełnosprawne. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej ogółem wyniósł 76,6%, a dla osób niepełnosprawnych 28,6%. Wskaźnik efektywności kosztowej dla tej formy aktywizacji wyniósł odpowiednio 3,2 tys. zł i 6,6 tys. zł

Według stanu na koniec 2020 r. spośród osób niepełnosprawnych, które ukończyły szkolenie w 2018 r. w zatrudnieniu pozostawały trzy osoby, dwie osoby powróciły do ewidencji osób bezrobotnych, dwie osoby nie były ujęte w tym rejestrze.

W 2019 r. na szkolenia, w których uczestniczyło 97 osób bezrobotnych, w tym cztery osoby niepełnosprawne, wydatkowano ogółem 235,7 tys. zł, w tym na szkolenie osób niepełnosprawnych 2,8 tys. zł. Źródłami finansowania wydatków były środki Funduszu Pracy (algorytm) w wysokości 193,8 tys. zł (w tym 2,8 tys. zł na szkolenie czterech osób niepełnosprawnych) oraz projekty i programy w kwocie 41,9 tys. zł.

Ogółem szkolenia w 2019 r. ukończyło 111 osób bezrobotnych, w tym cztery osoby niepełnosprawne. Zatrudnienie po szkoleniu uzyskało 91 osób, w tym cztery osoby niepełnosprawne. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej ogółem wyniósł 82%, a dla osób niepełnosprawnych 100%. Wskaźnik efektywności kosztowej dla tej formy aktywizacji wyniósł odpowiednio 2,5 tys. zł i 0,7 tys. zł.

Osoby niepełnosprawne, które ukończyły szkolenie w 2019 r. i podjęły pracę, na dzień 31.12.2020 r. ponownie figurowały w ewidencji bezrobotnych prowadzonej w Urzędzie.

W 2020 r. na szkolenia, w których uczestniczyły 32 osoby bezrobotne, w tym trzy osoby z niepełnosprawnością, wydatkowano ogółem 165,4 tys. zł. Źródłami finansowania tych wydatków były środki Funduszu Pracy (algorytm) w wysokości 139,9 tys. zł (w tym 9,6 tys. zł na szkolenie 3 osób niepełnosprawnych), projekty i programy w wysokości 25,5 tys. zł.

Ogółem szkolenia w 2020 r. ukończyło 31 osób bezrobotnych, w tym dwie osoby z niepełnosprawnością. Zatrudnienie po szkoleniu uzyskało 20 osób, w tym jedna osoba niepełnosprawna. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej ogółem wyniósł 64,5% i dla osób niepełnosprawnych 50%, a wskaźnik efektywności kosztowej dla tej formy aktywizacji wyniósł odpowiednio 8,3 tys. zł i 9,6 tys. zł.

³⁵ W ww. kwocie nie ujęto kwoty 67,2 tys. zł, która dotyczyła dodatków (bonów) szkoleniowych oraz stypendiów i składek na ubezpieczenie społeczne od tych dodatków (ww. elementów nie ujęto w poszczególnych latach objętych kontrolą).

³⁶ Rezerwa Funduszu Pracy.

³⁷ Tj. z uwzględnieniem wszystkich elementów składowych zaliczanych w rozliczeniu szkoleń w sprawozdaniu MRPiPS-02 (w przypadku PUP w Zgierzu z uwzględnieniem bonów stażowych ze składkami na ubezpieczenia społeczne i stypendiów wymienionych w przypisie nr 48). Ww. uwaga dotyczy poszczególnych lat objętych kontrolą.

(akta kontroli str. 145-150)

2.2.2. W Urzędzie opracowany był dokument pn. „Zasady organizacji stażu dla bezrobotnych”³⁸ Dokument ustalał m.in. warunki wymagane od organizatora stażu, tryb składania i rozpatrywania wniosków o zorganizowanie stażu, warunki odbywania stażu oraz prawa i obowiązki bezrobotnego skierowanego na staż.

Analiza zestawienia podmiotów organizujących staże dla osób niepełnosprawnych w latach 2018-2020, wykazała, że każdy z tych podmiotów w badanym okresie był tylko jeden raz organizatorem stażu dla niepełnosprawnych osób bezrobotnych/poszukujących pracy. Staże niepełnosprawnych osób bezrobotnych (finansowane z FP) zorganizowało osiem podmiotów (w tym trzy prywatne). Organizatorem staży dla niepełnosprawnych osób poszukujących pracy (finansowanych z PFRON) było również osiem podmiotów (sześć prywatnych).

(akta kontroli str. 397-404)

Analiza dokumentacji czterech naborów, w których skierowano do odbycia stażu osoby niepełnosprawne, wykazała, że

- wnioski o zorganizowanie stażu złożone zostały na zasadach określonych art. 53 ust. 1, 2, art. 108 ust. 1 pkt 17 i 18 ustawy o promocji zatrudnienia oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych³⁹
- wniosek pracodawcy o organizację stażu każdorazowo podlegał opiniowaniu przez Urząd,
- w trzech spośród czterech analizowanych naborów wnioskujący o organizację stażu wskazał konkretną osobę na miejsce stażysty,
- w jednym przypadku osoba niepełnosprawna skierowana na staż została wytypowana przez Urząd z uwzględnieniem kryteriów wskazanych przez organizatora we wniosku
- Urząd z organizatorem stażu zawarł umowy o odbycie stażu,
- ustalone umową: okres trwania stażu oraz deklarowany przez pracodawcę okres zatrudnienia po stażu, były zgodne z wnioskiem pracodawcy o organizację stażu,
- wszystkie osoby skierowane na staż uzyskały zaświadczenie o jego ukończeniu.

(akta kontroli str. 405-426)

Analiza dokumentacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych, realizujących staże w badanych podmiotach dodatkowo wykazała, że:

- wszystkie te osoby zostały objęte IPD opracowanym wspólnie z doradcą klienta, w którym staż zaplanowano jako działanie aktywizujące,
- wszystkie osoby po odbyciu stażu podjęły pracę. Według danych monitoringowych Urzędu osoby te w dalszym ciągu podlegają ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u pracodawcy składającego wniosek o staż.

(akta kontroli str. 492-624)

W 2018 r. na staże, w których uczestniczyło 669 osób bezrobotnych i poszukujących pracy, wydatkowano ogółem 3605,5 tys. zł, w tym na staże dla 30 osób niepełnosprawnych 156,2 tys. zł. Źródłami finansowania staży były środki Funduszu Pracy (algorytm) w wysokości 754,1 tys. zł (w tym 12,9 tys. zł na staż pięciu osób niepełnosprawnych), środki na realizację programów współfinansowanych z EFS w wysokości 2677,2 tys. zł (w tym 125,5 tys. zł staż 19 niepełnosprawnych), środki PFRON (algorytm) w wysokości 13,1 tys. zł (na staż czterech osób niepełnosprawnych) oraz inne środki w wysokości 161,1 tys. zł⁴⁰ (w tym 4,7 tys. zł staż dwóch osób niepełnosprawnych),

Spośród uczestniczących w stażach, udział ukończyło 516 osób bezrobotnych, poszukujących pracy, w tym 23 niepełnosprawnych⁴¹. Zatrudnienie po stażu uzyskało odpowiednio 436 i 19 osób. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej ogółem wyniósł 84,5% a dla osób niepełnosprawnych 82,6%. Wskaźnik efektywności kosztowej dla tej formy aktywizacji wyniósł 8,2 tys. zł, a w odniesieniu do osób niepełnosprawnych 7,5 tys. zł.

³⁸ załącznik do zarządzenia nr 4/2020 z dnia 8 stycznia 2020 r.

³⁹ Dz. U. z 2009 r. Nr 142, poz. 1160

⁴⁰ rezerwa ministra z Funduszu Pracy

⁴¹ dane dotyczą staży finansowanych ze źródeł innych niż PFRON

Spośród osób niepełnosprawnych, które ukończyły staż w 2018 r., na koniec 2020 r. w zatrudnieniu pozostawało 16 osób, a cztery osoby powróciły do ewidencji Urzędu.

W 2019 r. na staże, w których uczestniczyły 578 osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym 39 osób z niepełnosprawnością wydatkowano ogółem 3.241,7 tys. zł, w tym na staże osób niepełnosprawnych 189,6 tys. zł. Źródłami finansowania staży były środki Funduszu Pracy (algorytm) w wysokości 572,9 tys. zł, (w tym 26,3 tys. zł na staż ośmiu osób niepełnosprawnych) środki na realizację projektów i programów współfinansowanych z EFS w wysokości 2.619,2 tys. zł, (w tym 139,6 tys. zł staż 25 niepełnosprawnych) środki PFRON w wysokości 23,7 tys. zł dla sześciu osób.

Spośród uczestniczących w stażach, udział ukończyło 395 osób bezrobotnych poszukujących pracy, w tym 19 niepełnosprawnych. Zatrudnienie po stażu uzyskało odpowiednio 336 i 16 osób. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej ogółem wyniósł 85,1% a dla osób niepełnosprawnych 84,2%. Wskaźnik efektywności kosztowej dla tej formy aktywizacji wyniósł 9,6 tys. zł, a w odniesieniu do osób niepełnosprawnych 10,4 tys. zł.

Według danych monitoringowych Urzędu 12 osób niepełnosprawnych, które ukończyły staż w 2019 r., pozostawało w zatrudnieniu na koniec 2020 r. Spośród pozostałych osób (siedmiu) do ewidencji Urzędu powróciły trzy osoby.

W 2020 r. na staże, w których uczestniczyło 509 osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym 18 osób niepełnosprawnych wydatkowano ogółem 2.927,4 tys. zł, w tym na staże osób niepełnosprawnych 105,8 tys. zł. Źródłami finansowania staży były środki Funduszu Pracy (algorytm) w wysokości 950,6 tys. zł (w tym 53,0 tys. zł staż 19 niepełnosprawnych), środki na realizację projektów i programów współfinansowanych z EFS w wysokości 1.967,5 tys. zł (w tym 43,5 tys. zł staż 5 osób niepełnosprawnych) oraz środki PFRON w kwocie 9,3 tys. zł dla trzech osób niepełnosprawnych.

Spośród uczestniczących w stażach, udział ukończyło 310 osób bezrobotnych poszukujących pracy, w tym 14 niepełnosprawnych. Zatrudnienie po stażu uzyskały odpowiednio 234 i 13 osób. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej ogółem wyniósł 75,5% a dla osób niepełnosprawnych 92,9%. Wskaźnik efektywności kosztowej dla tej formy aktywizacji wyniósł 12,5 tys. zł, a dla osób niepełnosprawnych 7,4 tys. zł.

Według danych monitoringowych Urzędu spośród osób które ukończyły staż w 2020 r., według stanu na koniec 2020 r. w zatrudnieniu pozostawało 12 osób niepełnosprawnych. Jedna osoba została ponownie zarejestrowana w Urzędzie.

(akta kontroli str. 145-150)

2.2.3. W Urzędzie nie było wewnętrznych regulacji dotyczących organizowania prac interwencyjnych. W kontrolowanym okresie nabory wniosków pracodawców organizujących prace interwencyjne ogłaszane były na stronie internetowej Urzędu. Nabory prowadzone były w sposób ciągły do wyczerpania rocznego limitu środków przyznanych na ten cel.

W kontrolowanym okresie organizatorem prac interwencyjnych dla niepełnosprawnych osób bezrobotnych i poszukujących pracy było 16 podmiotów (dziewięć prywatnych oraz siedem publicznych), nieposiadających statusu zakładu pracy chronionej lub spółdzielni socjalnej.

Analiza zestawienia pracodawców organizujących prace interwencyjne dla osób niepełnosprawnych w latach 2018-2020, wykazała, że spośród 27 osób niepełnosprawnych kończących tę formę aktywizacji w latach 2018-2020 15 osób uczestniczyło w pracach interwencyjnych zorganizowanych przez podmioty publiczne⁴²

Wnioski o zorganizowanie zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych podlegały rozpatrzeniu przez Komisję ds. opiniowania wniosków o przyznanie środków z Funduszu Pracy oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁴³. Przyznanie wsparcia poprzedzała pozytywna opinia Komisji.

W 2018 roku udział w pracach interwencyjnych finansowanych z Funduszu Pracy zakończyły 184 osoby, w tym 12 osób z niepełnosprawnością, z czego odpowiednio 177 i 11 osób zostało zatrudnionych. Spośród osób niepełnosprawnych według stanu na koniec 2020 r. nadal pozostawało w zatrudnieniu osiem osób. Dwie osoby zostały ponownie

⁴² Urząd Gminy Lubochnia – 4 osoby, Urząd Gminy w Czerniewicach oraz DPS nr 2 w Tomaszowie Mazowieckim – po 3 osoby, Powiatowe Centrum Animacji Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim – 2 osoby, Tomaszowskie Centrum Sportu, DPS nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim, Urząd Gminy w Tomaszowie Mazowieckim – po 1 osobie

⁴³ powołanej zarządzeniem nr 1/2019 Starosty Tomaszowskiego z dnia 2 stycznia 2019 r., dalej Komisja

zarejestrowane w Urzędzie. W 2018 roku efektywność zatrudnieniowa prac interwencyjnych dla skierowanych osób niepełnosprawnych wynosiła 91,7%, a efektywność kosztowa – 4,2 tys. zł.

W 2019 roku udział w pracach interwencyjnych finansowanych z Funduszu Pracy zakończyły 141 osoby, w tym pięć osób z niepełnosprawnością, z czego odpowiednio 137 i pięć osób zostało zatrudnionych. Spośród osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu według stanu na koniec 2020 r. pozostawała jedna osoba. W 2019 roku efektywność zatrudnieniowa prac interwencyjnych dla skierowanych osób niepełnosprawnych wynosiła 100%, a efektywność kosztowa – 10,7 tys. zł.

W 2020 roku udział w pracach interwencyjnych finansowanych z Funduszu Pracy zakończyły 204 osoby, w tym 10 osób z niepełnosprawnością. Zatrudnionych zostało po ukończeniu tej formy aktywizacji odpowiednio 199 i dziewięć osób. Według stanu na koniec 2020 r. w zatrudnieniu nadal pozostawało siedem osób. Jedna osoba wróciła do ewidencji bezrobotnych.

W 2020 roku efektywność zatrudnieniowa prac interwencyjnych dla skierowanych osób niepełnosprawnych wynosiła 90%, a efektywność kosztowa – 0,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 145-150, 427-438, 439-440)

2.2.4. Działania w zakresie organizacji robót publicznych Urząd realizował na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia, rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne⁴⁴. W Urzędzie nie było wewnętrznych regulacji dotyczących organizowania robót publicznych.

W kontrolowanym okresie nabory wniosków pracodawców organizujących roboty publiczne ogłaszane były na stronie internetowej Urzędu. Nabory prowadzone były w sposób ciągły do wyczerpania rocznego limitu środków przyznanych na ten cel.

W latach 2018-2020 organizatorem robót publicznych dla niepełnosprawnych osób bezrobotnych i poszukujących pracy było 11 podmiotów, spośród których trzy umowy o organizację robót publicznych zawarto z trzema podmiotami⁴⁵, dwie umowy zawarto z trzema podmiotami⁴⁶. Pozostali organizatorzy⁴⁷ zawarli z Urzędem po jednej umowie na zorganizowanie ogółem siedem miejsc w ramach robót publicznych. Dokonując oceny merytorycznej wniosku Komisja uwzględniała dotychczasową współpracę z wnioskodawcą. Źródłem finansowania tej formy aktywizacji był Fundusz Pracy.

W 2018 roku udział w robotach publicznych ukończyły 52 osoby, w tym 12 osób z niepełnosprawnością, z czego odpowiednio 49 i 12 osób zostało zatrudnionych. Spośród osób niepełnosprawnych według stanu na koniec 2020 r. nadal pozostawało w zatrudnieniu pięć osób. Pozostałe osoby, kończące udział w robotach publicznych w 2018 nie powróciły do ewidencji osób bezrobotnych.

Efektywność zatrudnieniowa dla osób niepełnosprawnych wyniosła 100%, natomiast efektywność kosztowa dla tych osób wyniosła 6,0 tys. zł.

W 2019 roku udział w robotach publicznych ukończyło 38 osób, w tym 11 osób z niepełnosprawnością, z czego zostało zatrudnionych odpowiednio 37 i 11 osób. Spośród osób niepełnosprawnych według stanu na koniec 2020 r. nadal pozostawały w zatrudnieniu cztery osoby. Do ewidencji bezrobotnych powróciły cztery osoby.

Efektywność zatrudnieniowa dla osób niepełnosprawnych wyniosła 100%, natomiast efektywność kosztowa tej formy aktywizacji osób niepełnosprawnych wyniosła 6,4 tys. zł.

W 2020 roku udział w robotach publicznych ukończyły 34 osoby, w tym pięć osób niepełnosprawnych. Zatrudnionych po ukończeniu robót publicznych zostało odpowiednio 33 i pięć osób. Spośród osób niepełnosprawnych według stanu na koniec 2020 r. nadal pozostawały w zatrudnieniu trzy osoby. Jedna osoba została ponownie zarejestrowana w Urzędzie.

⁴⁴ Dz. U. poz. 864

⁴⁵ Urząd Gminy Inowłódz – 3 osoby, Urząd Gminy w Żelechlinku – 3 osoby, Urząd Gminy w Budziszewicach – 3 osoby

⁴⁶ Urząd Gminy Lubochnia – 4 osoby, Urząd Gminy w Rzeczycy – 2 osoby, Urząd Gminy w Będkowie – 2 osoby

⁴⁷ Gmina-Miasto Tomaszów Mazowiecki – 2 osoby, Urząd Gminy w Czerniewicach – 2 osoby, Urząd Gminy w Tomaszowie Mazowiecki – 1 osoba, Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta w Tomaszowie Mazowieckim – 1 osoba, Gminne Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna w Lubochni – 1 osoba.

Efektywność zatrudnieniowa dla osób niepełnosprawnych wyniosła 100%, natomiast efektywność kosztowa wyniosła 7,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 145-150, 427-438, 441-442)

2.2.5. W Urzędzie były opracowywane „Zasady przyznawania z Funduszu Pracy jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na podjęcie działalności na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych”, oraz „Zasady w sprawie przyznawania osobie niepełnosprawnej środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo działalności w formie spółdzielni socjalnej”.

Dokumenty ustalały warunki przyznawania środków, przeznaczenie i możliwości ich wydatkowania, procedurę weryfikacji wniosków, zabezpieczenie realizacji umowy, tryb zawierania umowy i sposób rozliczenia dofinansowania.

(akta kontroli str. 443-449, 450, 455-458)

W kontrolowanym okresie nabory wniosków o przyznanie z Funduszu Pracy a także z PFRON jednorazowych środków na podjęcie działalności ogłaszane były na stronie internetowej Urzędu. Nabory prowadzone były do wyczerpania limitów przyznanych środków.

Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej przyznawane były osobom bezrobotnym z Funduszu Pracy na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 lipca 2017 r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej⁴⁸.

Jednorazowe środki PFRON na podjęcie działalności gospodarczej, przyznawane niepełnosprawnym osobom bezrobotnym lub niepełnosprawnym osobom poszukującym pracy niepozostającym w zatrudnieniu, udzielane były na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej, rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 grudnia 2018 r. w sprawie przyznawania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo działalności w formie spółdzielni socjalnej⁴⁹.

Złożone wnioski podlegały ocenie przez powołaną zarządzeniem Starosty⁵⁰ Komisję do spraw opiniowania wniosków o przyznanie środków z Funduszu Pracy oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej Komisja). Zgodnie z przyjętymi regulacjami wewnętrznymi przy rozpatrywaniu wniosków osób bezrobotnych a także poszukujących pracy osób niepełnosprawnych niepozostających w zatrudnieniu Komisja na podstawie przedłożonych do wniosku dokumentów analizie poddawała w szczególności: przewidywane efekty ekonomiczne przedsięwzięcia, popyt i podaż lokalnego rynku pracy na planowaną działalność, posiadanie wymaganych uprawnień i kwalifikacji osoby niepełnosprawnej, doświadczenie i umiejętności wnioskodawcy przydatne w planowanej działalności, opinię doradcy zawodowego Urzędu.

W 2018 roku w wyniku przeprowadzonych naborów wniosków o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej – na podstawie pozytywnie rozpatrzonych wniosków – podpisano 113 umów o dofinansowanie, w tym z dziewięcioma osobami niepełnosprawnymi (osiem finansowanych ze środków PFRON i jedna z Funduszu Pracy). Ogólna kwota na ten cel wyniosła 2.139,2 tys. zł, w tym 149,8 tys. zł z PFRON.

W 2018 roku efektywność kosztowa tej formy aktywizacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych, finansowanej z Funduszu Pracy wyniosła 18 tys. zł, a wskaźnik efektywności zatrudnieniowej 100,0 %.

W 2019 roku w wyniku przeprowadzonych naborów wniosków o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej podpisano 108 umów o dofinansowanie, w tym siedem umów zostało zawartych z osobami niepełnosprawnymi. Kwota wydatkowana na jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej wyniosła ogółem 1.952,7 tys. zł, w tym 135 tys. zł z PFRON dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, pozostających bez zatrudnienia.

⁴⁸ Dz. U. z 2017, poz. 1380 ze zm.

⁴⁹ Dz. U. z 2018, poz. 2342

⁵⁰ zarządzenie Starosty Tomaszowskiego nr 1/2019 z dnia 2 stycznia 2019 r.

Efektywność kosztowa tej formy aktywizacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych finansowanej z Funduszu Pracy wyniosła 9 tys. zł, a efektywność zatrudnieniowa 100,0%.

W 2020 roku podpisano 71 umów o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym 4 umowy z osobami niepełnosprawnymi. Wydatkowana na ten cel kwota wyniosła ogółem 94 tys. zł, w tym 75 tys. zł z PFRON dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia.

Efektywność kosztowa w 2020 r. omawianej formy aktywizacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych finansowanej z Funduszu Pracy wyniosła 19 tys. zł, a efektywność zatrudnieniowa 100,0 %.

Osoby niepełnosprawne, które uzyskały w kontrolowanym okresie jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – według stanu na koniec 2020 r. – prowadziły działalność gospodarczą.

(akta kontroli str. 145-150)

Osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu korzystały ze środków PFRON przeznaczonych na podjęcie działalności gospodarczej.

W 2018 roku środki w kwocie 149,8 tys. zł przyznane zostały ośmiu osobom niepełnosprawnym. Efektywność zatrudnieniowa wynosiła 100%, natomiast efektywność kosztowa 18,7 tys. zł. Na podstawie informacji w CEIDG działalność gospodarczą według stanu na koniec 2020 r. kontynuowało sześć osób, a dwie pozostałe osoby nie były ujęte w ewidencji PUP.

W 2019 roku zawarto sześć umów z osobami niepełnosprawnymi. Kwota przeznaczona na ten cel wyniosła 135 tys. zł. Efektywność kosztowa wynosiła 27 tys. zł, a wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł 83%. Według danych CEIDG pięć osób niepełnosprawnych korzystających z dotacji w 2019 r. na koniec 2020 r. prowadziło podjętą działalność, a jedna osoba (na dzień 31.12.2020 r.) nie była zarejestrowana w ewidencji osób bezrobotnych.

W 2020 roku zawarto trzy umowy z osobami niepełnosprawnymi. Kwota przeznaczona na ten cel wyniosła 75 tys. zł. Według danych CEIDG wszystkie osoby niepełnosprawne korzystające z dotacji na koniec 2020 r. prowadziły podjętą działalność. Zawarte w 2020 r. umowy były w trakcie realizacji.

Analiza wybranych umów na dofinansowanie⁵¹ i ich realizacji wykazała, że Urząd na bieżąco weryfikował wywiązywanie się z warunków umowy. Wyniki prowadzonych przez Urząd kontroli realizacji tych umów potwierdzały prawidłowość wykorzystywania przyznanych środków.

(akta kontroli str. 145-150, 468-478)

2.3. Instrumenty rynku pracy skierowane do pracodawców zatrudniających bezrobotnych, w tym w szczególności niepełnosprawnych

2.3.1. Refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy ze środków Funduszu Pracy dokonywana była na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia, rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 lipca 2017 r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz wewnętrznych dokumentów tj. „Zasad refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego” oraz „Zasad w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych”.

Informacje o naborze wniosków o przyznanie refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy były zamieszczane na stronie internetowej Urzędu do wyczerpania rocznego limitu środków.

Złożone przez pracodawców wnioski opiniowane były przez Komisję, według kryteriów określonych w kartach oceny formalnej i oceny merytorycznej wniosku. Uwzględniane były również informacje dotyczące wywiązywania się z warunków zawartych wcześniej umów, zobowiązania wnioskodawcy do zatrudnienia na wnioskowanym stanowisku pracy bezrobotnego będącego w szczególnej sytuacji na rynku pracy, racjonalność i celowość

⁵¹ według kryteriów określonych w tematyce kontroli

planowanych wydatków dla tworzonego stanowiska pracy. Wsparcia udzielano na podstawie umowy zawartej pomiędzy wnioskodawcą a Dyrektorem Urzędu, w której określone były warunki refundacji kosztów.

(akta kontroli str. 450-454, 459-467)

W ramach przeprowadzonych w latach 2018-2020 naborów wniosków o dokonanie refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy ze środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz PFRON:

– w 2018 roku wpłynęło 95 wniosków. Umowy o refundację kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy zawarte zostały z 67 wnioskodawcami (16 umów z Funduszu Pracy, 34 ze środków EFS, 17 ze środków PFRON). Efektywność zatrudnieniowa umów o refundację z Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych osób niepełnosprawnych wynosiła 100% (dotyczy osób, które w 2018 r. ukończyły udział w ww. formie pomocy). Wskaźnik ten dla środków PFRON wyniósł 91,7%. W 2018 roku nie poniesiono wydatków z Funduszu Pracy na refundację kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla niepełnosprawnych osób bezrobotnych. Wskaźnik efektywności kosztowej dla tej formy finansowanej z PFRON wyniósł 32,8 tys. zł,

– w 2019 roku wpłynęło 96 wniosków. Umowy o refundację kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy zawarte zostały z 90 wnioskodawcami (21 umów z Funduszu Pracy w tym jedną dla osoby niepełnosprawnej, 52 ze środków EFS w tym cztery dla osób niepełnosprawnych, 17 ze środków PFRON).

Efektywność zatrudnieniowa umów o refundację z Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych osób niepełnosprawnych wynosiła 100% (dotyczy osób, które w 2019 r. ukończyły udział w ww. formie pomocy), natomiast efektywność kosztowa – 14,4 tys. zł. Wskaźniki te dla refundacji ze środków PFRON wyniosły odpowiednio: 100% i 34,3 tys. zł.

– w 2020 roku wpłynęło 89 wniosków. Umowy o refundację kosztów wyposażenia /doposażenia stanowiska pracy zawarto z 75 wnioskodawcami (trzy umowy z Funduszu Pracy w tym jedną dla osoby niepełnosprawnej, 57 ze środków EFS w tym trzy dla niepełnosprawnych, 15 ze środków PFRON). W 2020 roku efektywność zatrudnieniowa umów o refundację z Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych osób niepełnosprawnych wynosiła 100% (dotyczy osób, które w 2020 r. ukończyły udział w ww. formie pomocy), natomiast efektywność kosztowa – 55,7 tys. zł. Wskaźniki te dla refundacji ze środków PFRON wyniosły odpowiednio: 84,6% i 19,9 tys. zł

(akta kontroli str. 145-150, 479-480, 482-491)

2.3.2. Poza podstawowymi formami wspierania pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne zarejestrowane jako bezrobotne i poszukujące pracy, Urząd w 2018 r.:

- przyznał spółdzielni socjalnej środki w kwocie 7.903 zł na finansowanie kosztów wynagrodzenia dla jednej osoby
- udzielił wsparcia podmiotowi o statusie zakładu pracy chronionej Kwota 60.081 zł przeznaczona została na utworzenie dwóch stanowisk pracy dla dwóch osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne zatrudnione na utworzonych stanowiskach pozostawały w zatrudnieniu na koniec 2020 r.

W latach 2019-2020 nie były stosowane inne formy wsparcia pracodawców, określone w ustawie o promocji zatrudnienia oraz ustawie o rehabilitacji.

(akta kontroli str. 481)

2.4. Efekty aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych i przestrzeganie zasad równego traktowania.

2.4.1. Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej, realizowanych przez Urząd w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2018 i 2019 roku była wyższa od wskaźnika krajowego.

W 2018 r. ogólny wskaźnik efektywności zatrudnieniowej realizowanych w Urzędzie podstawowych form aktywizacji dla wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych

i poszukujących pracy wyniósł 89,1% wobec 84,96% dla całego kraju. W 2019 r. dane te przedstawiały się odpowiednio: 90,50% i 85,52%. Dla roku 2020 r. wskaźnik dla Urzędu wyniósł 87,1% (brak danych o wskaźniku krajowym).

Dla osób niepełnosprawnych wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wynosił: w 2018 r. 83,1% (tj. 1,86 punktu procentowego poniżej wskaźnika krajowego dla wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i poszukujących pracy), w 2019 r. – 100,0%, a w 2020 r. – 90,9%.

W kontrolowanym okresie rosła ogólna kwota wydatków Funduszu Pracy poniesionych na finansowanie podstawowych form aktywizacji zawodowej, przypadająca na osobę, która w trakcie lub po zakończeniu udziału w podstawowych formach aktywizacji zawodowej została zatrudniona (wskaźnik efektywności kosztowej). Efektywność kosztowa dla podstawowych form aktywizacji realizowanych przez Urząd wzrastała z 7,7 tys. zł w 2018 r. (wskaźnik krajowy – 10,3 tys. zł), do 9,4 tys. zł w 2019 r. (10,15 tys. zł) i do 10,2 tys. zł w 2020 r. (bd). Wskaźnik efektywności kosztowej dla aktywizowanych przez Urząd osób niepełnosprawnych kształtował się w sposób następujący: 2018 r. – 6,0 tys. zł, 2019 r. – 14,4 tys. zł i 2020 r. – 7,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 145-146)

2.4.2. Urząd aktywizując zawodowo osoby niepełnosprawne przestrzegał zasad równego traktowania. Poziom kwalifikacji zawodowych w połączeniu z licznymi przeciwwskazaniami do wykonywania pracy ograniczały jednak osobom z niepełnosprawnością powrót lub wejście na rynek pracy.

Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób niepełnosprawnych, w porównaniu do tego wskaźnika dla osób długotrwale bezrobotnych kształtował się następująco:

- w 2018 roku wynosił: 53,2% ogółu niepełnosprawnych, a dla wszystkich bezrobotnych 45,5%;
- w 2019 roku – 52,9% niepełnosprawnych ogółem, 46,6% dla wszystkich bezrobotnych,
- w 2020 roku – 57,9% niepełnosprawnych ogółem, 49,2% dla wszystkich bezrobotnych.

Z powyższych danych wynika, że osoby z niepełnosprawnością dłużej przebywają na bezrobociu niż pozostałe osoby bezrobotne. Ich odsetek był wyższy niż odsetek długotrwale bezrobotnych o 7,7 p.p. w 2018 r., 6,3 p.p. w 2019 r., 8,7 p.p. w 2020 r.

W przypadku osób bezrobotnych rejestrujących się po raz kolejny odsetek osób niepełnosprawnych w porównaniu do wszystkich bezrobotnych wynosił w 2018 roku 94,0% niepełnosprawnych ogółem, a w przypadku wszystkich bezrobotnych 86,4% bezrobotnych ogółem. W 2019 roku wskaźniki te wynosiły odpowiednio 94,2% i 85,2%, a w 2020 roku 93,3% i 84,5%.

Udział bezrobotnych osób niepełnosprawnych rejestrujących się w Urzędzie po raz kolejny w ogólnej liczbie bezrobotnych niepełnosprawnych był większy od 7,6 p.p. w 2018 roku do 8,8 p.p. w 2020 roku w porównaniu do udziału wszystkich osób bezrobotnych rejestrujących się po raz kolejny w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Z ewidencji bezrobotnych osób niepełnosprawnych wyrejestrowano:

- 551 osób w 2018 roku (w tym: w związku z podjęciem pracy subsydiowanej – 42 osoby, podjęcia pracy niesubsydiowanej - 219 osób, inny powód - 290 osób – w tym odmowa przyjęcia propozycji pracy lub innej formy pomocy – 15 osób),
- 559 osób w 2019 roku (w tym: w związku z podjęciem pracy subsydiowanej – 47 osób, podjęcia pracy niesubsydiowanej - 207 osób, inny powód - 305 osób – w tym odmowa przyjęcia propozycji pracy lub innej formy pomocy – 4 osoby),
- 424 osoby w 2020 roku (w tym: w związku z podjęciem pracy subsydiowanej – 30 osób, podjęcia pracy niesubsydiowanej - 141 osób, inny powód - 253 osoby – w tym odmowa przyjęcia propozycji pracy lub innej formy pomocy – 1 osoba).

W przypadku osób niepełnosprawnych poszukujących pracy wyrejestrowano:

- 77 osób w 2018 roku: w związku z podjęciem pracy subsydiowanej – dziewięć osób, podjęciem pracy niesubsydiowanej - trzy osoby, inna przyczyna - 65 osób,
- 95 osób w 2019 roku: podjęcie pracy subsydiowanej – 10 osób, podjęcie pracy niesubsydiowanej - 13 osób, inna przyczyna - 72 osoby,
- 48 osób w 2020 roku: podjęcie pracy subsydiowanej – trzy osoby, podjęcie pracy niesubsydiowanej - dwie osoby, inna przyczyna - 43 osoby.

Osoby niepełnosprawne traciły status bezrobotnego lub poszukującego pracy najczęściej z innych powodów niż podjęcie pracy. W większości przypadków była to utrata statusu w wyniku dobrowolnej rezygnacji (na wniosek), niepotwierdzenia gotowości, osiągnięcia wieku emerytalnego, podjęcia stażu.

(akta kontroli str. 85-140)

Jako trudności w aktywizacji bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych Dyrektor Urzędu wskazała m.in:

– niedostateczną ilość miejsc pracy dostosowanych do możliwości zdrowotnych tych osób. Pracodawcy w małym stopniu są zainteresowani zatrudnieniem osób z ograniczeniami zdrowotnymi, a refundacja kosztów zatrudnienia szczególnie w przypadku lekkiego stopnia niepełnosprawności z PFRON nie stanowi dostatecznej zachęty (osoby z lekkim stopniem stanowią blisko 50% ogółu osób niepełnosprawnych);

– wynikające z niepełnosprawności: małą mobilność, słabą motywację do podjęcia pracy, a w przypadku niepełnosprawności nabytych – utratę możliwości pracy w wyuczonym lub wykonywanym zawodzie, obawę przed zmianą swojej sytuacji.

Jako propozycje usprawnienia aktywizacji niepełnosprawnych osób bezrobotnych i poszukujących pracy, Dyrektor wskazała potrzeby:

– zapewnienia pracodawcy dostępu do kompleksowej informacji o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, możliwości dofinansowania tego zatrudnienia, wskazań i przeciwwskazań zdrowotnych do zatrudnienia na określonym stanowisku,

– zmiany w sposobie opisywania wskazań i przeciwwskazań do zatrudnienia w treści orzeczenia: np. praca tylko w zakładzie pracy chronionej sugeruje wykluczenie pracy na otwartym rynku pracy.

(akta kontroli str. 637-639)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W poddanej analizie dokumentacji 30 niepełnosprawnych osób zarejestrowanych jako bezrobotni w latach 2018-2020, wszystkie osoby posiadały opracowany przez doradcę zawodowego IPD. Działania aktywizacyjne ustalone były w trakcie spotkania poprzedzającego sporządzenie IPD z uwzględnieniem potrzeb osoby niepełnosprawnej oraz możliwości podjęcia przez nią pracy lub działalności gospodarczej. Monitorowane były postępy w realizacji działań przewidzianych IPD.

Bezrobotne osoby niepełnosprawne, a także niepełnosprawne osoby poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu, były objęte aktywizacją zawodową mającą na celu wejście tych osób na rynek pracy.

Prawidłowo realizowane były aktywne instrumenty rynku pracy. Niepełnosprawne osoby bezrobotne/poszukujące pracy korzystały ze wszystkich form aktywizacji zawodowej na równych warunkach z osobami bezrobotnymi. Efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji bezrobotnych i poszukujących pracy, zarejestrowanych w Urzędzie była wyższa od wskaźnika krajowego.

Doboru pracodawców organizujących aktywne formy rynku pracy dokonywano zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz wewnętrznymi regulacjami Urzędu. Dokonując oceny merytorycznej wniosków oceniano zapewnienie wspieranej osobie nabycie umiejętności pozwalających na odnalezienie się na otwartym rynku pracy.

Urząd wspierał również podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Prawidłowo dokonywano refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego lub poszukującego pracy. Efektywność zatrudnieniowa tej formy dla skierowanych osób niepełnosprawnych wynosiła 100%.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o opracowywanie projektów programu promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu tomaszowskiego, a także innych programów dotyczących aktywizacji zawodowej, zgodnie z wymogami Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, tj. z uwzględnieniem wartości bazowych i docelowych przyjętych mierników, pozwalających na monitorowanie stopnia realizacji

zakładanych celów i zadań w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych, w tym także osób niepełnosprawnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 31 maja 2021 r.

Kontroler

Dariusz Krawczyk
Doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Łodzi

p.o. Dyrektora

Piotr Walczak

